

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра українознавства та загальної мовної підготовки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Культурологія

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
українознавства та загальної мовної
підготовки
Протокол №1 від 14.08.2020 р.

м.Запоріжжя 2020

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	ВК5 Культурологія, вибіркова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	Дедков Микола Васильович, канд.іст.наук, доцент, професор кафедри українознавства та загальної мовної підготовки
Контактна інформація викладача	Телефон кафедри: (061)7698375, E-mail викладача: dedkov@zntu.edu.ua
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Меморіальна аудиторія ім. Б.В.Гордєєва (предметна аудиторія кафедри)
Обсяг дисципліни	90 годин (3 кредити), розподіл годин: 14 годин лекцій, 14 годин семінарських занять, 62 години самостійної роботи, вид контролю: іспит письмовий
Консультації	2 години 1 раз на тиждень згідно з графіком консультацій
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<p>Пререквізити: дисципліна викладається у першому семестрі бакалаврату.</p> <p>Постреквізити: отримані знання в подальшому стануть теоретичною базою для здобувачів при опануванні таких дисциплін, як: «Політико-правова система України», «Філософія», «Історія міжнародних економічних відносин», «Основи дипломатії».</p>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p>Доцільність вивчення матеріалу курсу «Культурологія» обумовлена необхідністю сформувати системні загальні знання з питань виникнення культури, особливостей становлення культурології як науки та навчальної дисципліни, сутність культури та культурної еволюції; основних культурних парадигм, різноманіття підходів до вивчення феномена культури, історичних закономірностей розвитку культурних процесів, типології культури та цивілізаційних моделей, особливостей розвитку мистецтва, основних рис та моделей осмислення явищ сучасної культури .</p> <p>Інтегральна компетентність.</p> <p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 03. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.</p> <p>ЗК 04. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 07. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 09. Уміння бути критичним та самокритичним.</p> <p>ЗК 11. Здатність працювати в команді.</p> <p>Спеціальні (фахові) компетентності:</p> <p>СК 08. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.</p>	

СК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Результати навчання:

РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

РН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування у студентів системи знань про закономірності культурного процесу, про культуру як унікальний феномен людства, надання уявлення про типологічні структури культури, особливості культурних епох та стилів, навчання культурологічному аналізу процесів та явищ.

5. Завдання вивчення дисципліни

- оволодіння основними термінами та поняттями культурології на рівні їх відтворення,
- тлумачення та використання у повсякденному житті,
- набуття навичок та вмінь застосування знань з культурології для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур,
- формування широкого гуманістичного світогляду.

6. Зміст навчальної дисципліни

Модуль I.

Змістовий модуль 1. Специфіка культурологічного знання та генеза культури.

Тема 1. Специфіка культурологічного знання.

Культурологія як наука. Предмет і об'єкт культурології. Завдання культурології.

Методологія й метод культурології. Головні структурні компоненти культурології:

філософія культури, соціологія культури, історія культури. Етнографія, релігієзнавство, історія науки і техніки, етика та естетика в структурі культурологічного знання. Функції культурології. Особливості культурології як навчальної дисципліни. Теоретичний та історичний блоки знань в культурології. Основні культурологічні концепції.

Актуальність культурологічних проблем в сучасних умовах. Культура як людський спосіб буття. Людина як творець та створіння культури. Культура і творчість як креативна активність; культура як смисловий світ людини, міра людського в людині та суспільстві.

Артефакти культури. Діалектичний зв'язок між природою, людиною та культурою. Закон розвитку та функціонування культури. Традиційний і новаторський рівні культури.

Тема 2. Генеза культури.

Історична еволюція людства. Культура первісного суспільства та її особливості.

Синкретизм мислення первісної людини. Міфологічна свідомість. Виникнення мистецтва та його функції.

Культура цивілізацій Стародавнього Сходу. Культура Стародавнього Єгипту. Особливості світосприймання єгиптян: релігія, магія, міфологія. Заупокійний культ. Наукова думка: медицина, математика, астрономія та зачатки наукового світогляду. Естетичні уявлення стародавніх єгиптян.

Культура Месопотамії. Своєрідність месопотамської культури: космос як держава. Життя в Шумері та Вавилоні. Писемність і література. Перші в світі правові кодекси. Мистецтво Дворіччя. Біля джерел біблійних сказань.

Культура Давньої Індії. Праісторія: культура Хараппи та культура "Рігведи". Повсякденне життя: касти, сім'я та мораль. Різноманітність релігійних систем (індуїзм, джайнізм, буддизм та іслам). Філософські концепції індійської культури та наукові знання.

Мистецтво Індії: його джерела та специфіка.

Культура Давнього Китаю. Унікальність китайської культури: ритуал та етика. Релігійно-філософські вчення: конфуціанство, даосизм, буддизм. Своєрідність мистецтва: триєдність каліграфії, поезії та живопису. Китайська сім'я: традиції й тенденції. Науковий геній Стародавнього Китаю.

Змістовий модуль 2. Соціокультурна динаміка. Культура і цивілізація.

Тема 3. Співвідношення культури та цивілізації.

Етимологія слова "цивілізація". Історія та логіка взаємовідносин між цивілізацією та культурою. Типологія цивілізацій. Критерії розподілу цивілізацій за пануючим типом господарської діяльності – землеробські та індустріальні, або приморські та континентальні (європейська цивілізація) тощо. Риси соціально-економічної еволюції як основа типології.

Антична культура – тип європейської раціональної культури. Періоди в історії культури античного світу. Крито-мікенська культура. Характерні риси давньогрецької культури.

Грецькі міфи та пантеон Олімпу. Полісна культура. Еллінізм як спосіб життя і мислення.

Самобутність давньоримської культури. Еволюція від полісу до імперії. Релігійна еволюція. Римське право та його значення. Своєрідність світогляду. Раціоналізм та громадянські чесноти римлян. Вплив грецької традиції. Римське мистецтво. Архітектура, скульптура, театр. Ораторська та історична література. Класики римської поезії. Освіта. Інженерний геній римлян.

Тема 4. Соціокультурна ситуація в період Середньовіччя.

Візантійська культура. Візантійська імперія на рубежі двох епох і на стику двох континентів. Зв'язки між Заходом і Сходом. Загальні особливості візантійської культури та етапи її розвитку. Народження нової ідеології: від язичництва до християнства.

Іконоборство. Храмове мистецтво та іконопис. Іконографічний канон. Пізньовізантійська культура: гуманізм проти ісихазму.

Європейська культура. Християнська теологія і церква, їх роль у феодальному суспільстві Західної Європи. Домінування християнської теології в культурі. Символізм середньовічного мислення. Релігійна і світська культура. Народна "сміхова" культура. Рицарська культура. Поезія трубадурів і міннезінгерів. Рицарський роман. Театр. Героїчний епос. Середньовічні школи та університети. Схоластика. Західноєвропейська наука. Алхімія і містика. Суперечливий характер середньовічної культури та підготовка нею культури доби Відродження.

Змістовий модуль 3. Роль культурних орієнтацій у розвитку європейського суспільства Нової доби.

Тема 5. Європейське Відродження та український Ренесанс : культурологічні паралелі. Соціально-економічні передумови культури Відродження. Характер культури Ренесансу. Нові ідеї та ідеали. Відродження античності й відкриття світу людини (гуманізм). Титани італійського Відродження. Спосіб життя, цінності та норми. Філософія. Зародження емпіричної науки. Винаходи нової епохи. Географічні відкриття. Перші моделі гуманітарної освіти. Мистецтво. Поезія, проза, драматургія (Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарка, Джованні Боккаччо). Нікколо Макіавеллі та його "Государ". Північне Відродження й принципові зрушення в мистецтві. Творчість Альбрехта Дюрера, Лукаса Кранаха Старшого, Ганса Гольбейна Молодшого. Нідерландський живопис. Спадщина Еразма Роттердамського. Тенденції ренесансного розвитку в Англії, Іспанії, Франції. Криза гуманістичних ідеалів та її відбиття у творчості Мікеланджело, Шекспіра, Сервантеса. Духовний потенціал епохи Відродження, її вплив на розвиток української культури.

Тема 6. Техніка, культура та природа людини у XIX столітті.

Промислова революція в Європі та її вплив на соціально-економічні відносини, побут, духовний світ людини, науку, культуру.

Ідейна атмосфера XIX ст. Романтизм як світовідчуття та напрямок у мистецтві. Естетична самотність, суттєві риси та течії романтизму. Формування національних романтичних шкіл в європейському музичному мистецтві, літературі, живопису.

Формування історичного погляду на особу і зумовленого ним художнього методу реалізму. Реалізм у європейській літературі та мистецтві.

Кінець XIX ст., зміна уявлень про людину та суспільство. Поширення ідей А. Шопенгауера, Ф. Ніцше. Формування технічної інтелігенції. Урбанізація. Пошуки нових естетичних принципів. Прагнення до нових засобів зображення у мистецтві. Тенденції модернізму та їх філософське обґрунтування. Імпресіонізм, натуралізм, символізм. Модерн.

Змістовий модуль 4. Провідні тенденції розвитку сучасної світової культури.

Тема 7. Ідея рівноправності культур у сучасному світі та поняття культурної ідентифікації.

Співвідношення особистісного й загальнолюдського як вагомий фактор культурного розвитку. Категорії "етноцентризму" та "культурного релятивізму". Культурні універсалії та конфлікти, пов'язані із розвитком культури. Поняття культурної ідентифікації. 8

Духовна атмосфера в Європі у роки світових війн. Науково-технічна революція.

Загострення проблем гуманізму в житті та мистецтві. Авангардизм у мистецтві.

Друга половина XX ст. Вплив екзистенціалізму та фрейдизму на художні пошуки середини століття. Література другої половини XX ст.

Становлення і розвиток кіномистецтва. Джаз і рок-музика. Філософські основи "масової культури" та її соціальні функції. Елітарна культура.

Культурна самотність народів світу. Різноманітність культур і засоби масової інформації. Рух до інформаційного суспільства. Культура постмодернізму. Характерні риси постмодернізму. Текст як творення нової реальності, як випадковий бриколаж. Ерозія, розмивання меж видів, жанрів і стилів мистецтва. Перенесення акцентів з творчості автора на творчість глядача. Симулякри та перекомбінування традиційних естетичних кодів. Становлення нової культурної парадигми як спроба пошуку виходу з новітньої кризи цінностей. Космізація та екологізація культури.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	К-сть год.
1.	Специфіка культурологічного знання.	Лекція, Семінарське заняття, с/р	14

2.	Гене́за культури.	Лекція, Семінарське заняття, с/р	12
3.	Співвідношення культури та цивілізації.	Лекція, Семінарське заняття, с/р	12
4.	Соціокультурна ситуація в період Середньовіччя.	Лекція, Семінарське заняття, с/р	12
5.	Європейське Відродження та український Ренесанс : культурологічні паралелі.	Лекція, Семінарське заняття, с/р	16
6.	Техніка, культура та природа людини у ХІХ столітті.	Лекція, Семінарське заняття, с/р	12
7.	Ідея рівноправності культур у сучасному світі та поняття культурної ідентифікації.	Лекція, Семінарське заняття, с/р	12

8. Самостійна робота

Частина матеріалу за усіма темами курсу відведена для самостійного опанування, загальною кількістю 62 години для денного відділення та 84 години для заочного.

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Проблемні питання здобувачі мають змогу обговорити з викладачем під час обов'язкових консультацій 1 раз на тиждень, або в інші часи за домовленістю з викладачем. Також доступні відеозустрічі в системі Zoom, аудіоспілкування або повідомлення у сервісах Viber, Telegram (за графіком консультацій викладача)

9. Система та критерії оцінювання курсу

Навчальна дисципліна «Культурологія» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 4 змістовних модулів, які містять 7 тем. Підсумкова кількість балів виставляється як сума балів за усіма поточними формами контролю та підсумковим контролем, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни.

Методами оцінювання та демонстрування результатів згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є: поточний контроль (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1, модуля 2); підсумковий контроль (екзамен – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до екзамену). Сумарний результат містить 100 балів.

* Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка» / Укладачі: С.Б. Беліков та ін. Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ, НУ «Запорізька політехніка». 2019. 18 с.

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія України» включає в себе поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Рубіжний контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно

завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою, національною та шкалою ЄКТС.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. Семестровий контроль з дисципліни «Історія України» проводиться у формі семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання екзамену включають тестові завдання, теоретичні питання з курсу та практичне завдання.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість, є сумою балів за різні види навчальної роботи:

Поточне тестування 1				Поточне тестування 2			Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100
10	10	10	10	10	10	10		

** Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**/ Укладачі: В.Г. Прушківський, С.Т. Яримбаш, В.Л. Грешта, А.В. Пархоменко, С.І. Шило, О.О. Каплієнко, О.В. Коваленко, О.В. Лапкіна, П.В. Сахно, О.М. Стеценко, Н.Л. Ніколаєва, О.В. Савельєва, Л.М. Шило, О.В. Шепель, О.С. Калюжна, Є.О. Фасоль. - Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ НУ «Запорізька політехніка». 2019. 59 с.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Політика курсу

Політика курсу базується на Положенні про систему забезпечення НУ «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості). Режим доступу:

http://www.zntu.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_zabezpechennia_yakosti.pdf

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Перескладання модулів (рубіжний контроль) відбувається тільки при наявності поважної причини пропуску із обов'язковим дозволом деканату.

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань

поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань. Списування під час рубіжного контролю та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії.

В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».